

Kongl. Maj:ts och Rikets Ständers fastställda
REGERINGSFORM
dat. Stockholm den 6 juni 1809.

Vi CARL, med Guds nåde Sveriges, Göthes och Vendes konung &c. &c., arfvinge till Norrige, hertig till Schleswig-Holstein, Stormarn och Ditmarsen, grefve till Oldenburg och Delmenhorst &c., göra veterligt: att sedan vi med oinskränkt förtroende till rikets ständer ovilkorligen öfverlemnadt fastställandet af en ny regeringsform, som för alltid skall grunda ett gemensamt fäderneslands sällhet och sjelfständighet, uppfylle vi en för vårt hjerta dyrbar och efterlängtd pligt, då vi härmedelst allmänt kungöre den grundlag, som af rikets nu församlade ständer, efter nogaste öfverläggning, enhälligt faststeld och antagen blifvit, samt till oss i dag, i förening med deras frivilliga och enstämmiga anbud af Sveriges krona och regering, uppå rikssalen öfverlemnadt. Då vi med lifligaste rörelse och med ömt deltagande i det folks öden, som lemnat oss ett så oförgätligt prof af förtröstan och tillgifvenhet, gått denna dess önskan till mötes, hafve vi fäst ett så mycket säkrare hopp om framgång i våre oafbrutne bemödanden att bereda fäderneslandets framtida väl, som våre och våre undersåtares ömsesidiga rättigheter och skyldigheter uti den nya regeringsformen blifvit så tydeligen utstakade, att de med bibehållande af konungamagtens helgd och verkningförmåga förena svenska folkets lagbundna frihet. Vi vele således denna af rikens ständer samtyckta regeringsform härmed antaga, gilla och bekräfta, alldeles såsom den ord för ord härefter följer:

Vi efterskrifne Svea rikes ständer, grefvar, friherrar, biskopar, ridderskap och adel, klerkeri, borgerskap och menige allmoge, som nu, å egne och våre hemmavarande medbröders vägnar, till allmänt riksmöte församlade äro, göra veterligt: att, som genom den nyligen timade regementsförändringen, åt hvilken vi vår enhälliga stadfästelse gifvit, vi svenska folkets fullmäktige inträdt i rättigheten, att sjelfve genom upprättande af en förändrad statsförfattning för framtiden förbättra fäderneslandets belägenhet; alltså hafve vi, med upphäfvande af de intill denna dag mer och mindre gällande grundlagar, nemligen regeringsformen af den 21 augusti 1772, förenings- och säkerhetsakten af den 21 februari och 3 april 1789, riksdagsordningen af den 24 januari 1617, såväl som af alla andra sådana äldre och nyare lagar, akter, ordningar, stadganden och beslut, hvilka under namn af grundlagar inbegripne varit, öfverenskommit och belevat att för Svea rike och ty underliggande länder stadga följande regeringsform, hvilken ifrån denna dag skall såsom rikets främsta grundlag gällande vara: förbehållandes oss derjemte, att de öfriga grundlagar, hvilka i 85§ af denna regeringsform uppnämnda äro, på der föreskrifna sätt innan detta riksmötes slut stadga.

§1.[\[redigera\]](#)

Sveriges rike skall styras af en konung och vara ett arfrike med den **successionsordning** för en afliden konungs manliga efterkommande, som af rikens ständer faststeld varder.

§2.[\[redigera\]](#)

Konungen skall alltid vara af den rena evangeliska läran, sådan som den uti den oförändrade Augsburgiska bekännelsen samt Upsala mötes beslut af år 1593 antagen och förklarad är.

§3.[\[redigera\]](#)

Konungens Majestät skall hållas i helgd och vördnad; hans gerningar vare emot allt åtal fredade.

§4.[\[redigera\]](#)

Konungen äger att allena styra riket på det sätt denna regeringsform föreskrifver; tage dock underrättelser och råd i de fall, här nedanføre stadgas, af ett statsråd. Konungen utvälje dertill kunnige, erfarne, redlige och allmänt aktade infödde svenske frälse eller ofrälse män af den rena evangeliska läran.

§5.[\[redigera\]](#)

Statsrådet skall bestå af 9 ledamöter, hvilke äga rätt att alla der förekommande mål öfvervara, nemligen:

- en justitiestatsminister, som tillika alltid skall vara ledamot af konungens högsta domstol;
- en statsminister för utrikes ärenderne;
- sex statsråd, hvaraf minst tre böra hafva tjent uti civila beställningar, samt
- hofkansleren.

Hvarje statssekreterare, eller den hans embete förestår, äge säte och stämma i statsrådet, då han der föredrager, eller då konungen låter der eljes förekomma mål, som till hans befattning höra. Ej må fader och son eller två bröder på en gång vara ständige ledamöter af statsrådet.

§6.[\[redigera\]](#)

Statssekreterare skola vara fyra, nemligen:

- en för krigsärender;
- en för kameral-, landthushållnings-, bergshandterings- samt andra dermed gemenskap ägande inrikes civila ärender;
- en för mål rörande drätselverket, in- och utrikes handeln och slöjderna samt

- en för ärender, som angå religionen, ecklesiastikverket, allmänna uppfostran och den offentliga fattigvården.

§7.[\[redigera\]](#)

Konungen låte uti statsrådet sig föredragas och afgöre der alla regeringsärender, utom de ministeriella eller dem, som angå rikets förhållanden till främmande magter, samt kommandomål, hvarmed förstås sådana, som konungen i egenskap af högste befälhafvare öfver krigsmagten till lands och sjös omedelbarligen besörjer.

§8.[\[redigera\]](#)

Ej må konungen fatta något beslut i de mål, hvaröfver statsrådet höras bör, derest icke tre af statsråden jemte vederbörande statssekreterare eller den hans tjänst förrättar, tillstådes äro. Statsrådets samtliga ledamöter, der de icke laga förfall äga, skola öfvervara alla mål af synnerlig vikt och omfattning, som, efter dem förut meddelade föredragningslistor, i statsrådet förekomma och rikets allmänna styrelse röra. Sådana äro: frågor och förslag om nya allmänna författnings vidtagande; om upphäfvande och förändring af de förut gällande; om nya allmänna inrättningar uti särskilda styrelsens grenar, med flere af dylik beskaffenhet.

§9.[\[redigera\]](#)

Uti alla mål, som hos konungen i statsrådet förekomma, skall protokoll föras. De tillstådes varande statsministrar, statsråd, hofkansleren och statssekreterare eller de, som desse sistnämndes tjänster förrätta, vare ovilkorligen förbundne att sina meningar yttra och förklara; konungen dock förbehållet att allena besluta. Skulle någonsin den oförmodade händelse inträffa, att konungens beslut vore uppenbarligen stridande emot denna regeringsform eller rikets allmänna lag, åligge det då statsrådets ledamöter att kraftiga föreställningar deremot göra. Der någon särskild mening icke blifvit till protokollet anford, anses de närvarande hafva styrkt konungen till det beslut han fattat. För rådslagen skola statsrådets ledamöter vara ansvarige, såsom i 106 § derom vidare stadgas.

§10.[\[redigera\]](#)

Till föredragning hos konungen uti statsrådet skola ärenderne, sedan nödiga upplysningar deröfver ifrån vederbörande kollegier och embetsmän blifvit infordrade och inkommit, beredas af den föredragande statssekreteraren eller den hans tjänst förrättar, samt åtta skicklige och oväldige män, fyra af frälse och fyra af ofrälse stånd. Dem förordne konungen att utgöra rikets allmänna ärenders beredning; bibehållande dervid de, som i tjänst äro, sina innehafvande embeten och beställningar. Till det protokoll, som uti denna allmänna beredning föres, afgifve uti alla der förekommande mål den föredragande och de öfrige ledamöterna sina yttranden, hvilka sedermera hos konungen uti statsrådet komma att anmälas.

§11.[\[redigera\]](#)

De ministeriella målen må konungen låta bereda och handhafva på det sätt honom lämpligast synes. Statsministern för utrikes ärenderne tillhör att dessa mål inför konungen föredraga och anmäla i närvaro af hofkansleren eller, om han icke kan tillstådes vara, någon annan statsrådets ledamot. Är statsministern frånvarande, föredrage hofkansleren eller den statsrådets ledamot, som konungen äfven i detta fall tillkalle. Sedan konungen af dessa embetsmän inhemtat till protokoll anförda råd, för hvilka de blifva ansvarige, fatte konungen i deras närvaro besluten; åliggande det hofkansleren eller den konungen förordnar att protokollet föra. Af sådana beslut må konungen låta till statsrådets kunskap komma, hvad honom nyttigt synes, så att äfven någon kännedom af denna riksstyrelsens gren måtte hos statsrådet finnas.

§12.[\[redigera\]](#)

Konungen äger att i afhandlingar och förbund med främmande magter ingå, sedan han, enligt föregående §, deröfver hört statsministern för utrikes ärenderne och hofkansleren.

§13.[\[redigera\]](#)

Vill konungen börja krig eller sluta fred, kalle då till ett utomordentligt statsråd statsministrarne, statsråden, hofkansleren och samtliga statssekreterarne, framställa för dem de skäl och omständigheter, som härvid till öfvervägande förekomma, samt äske deröfver deras yttranden, hvilka de skola hvar för sig, med den ansvarighet 107 § bestämmer, till protokollet afgifva. Konungen äge derefter magt att fatta och utföra det beslut, som han för riket nyttigast finner.

§14.[\[redigera\]](#)

Öfver rikets krigsmagt till lands och sjös äger konungen högsta befälet.

§15.[\[redigera\]](#)

Kommandomål må konungen afgöra i närvaro af den embetsman, åt hvilken konungen allmän befattning dermed uppdragit. Honom åligge vid ansvar att, då dessa mål beredas, sin mening yttra öfver de företag konungen besluter, samt att, då hans mening icke med konungens beslut öfverensstämmer, föra sina yttrade betänkligheter och råd till ett protokoll, hvars riktighet konungen medelst sin höga påskrift besanne. Finner nämnde embetsman dessa företag vara af en vådlig riktning eller omfattning eller grundade på ovissa eller otillräckliga medel att dem utföra, tillstyrke han jemväl, att konungen ville kalla till ett krigsråd deröfver, tvenne eller flere af de närvarande högre militäre embetsmän; konungen dock obetaget att å denna tillstyrkan och, der den bifalles, å krigsrådets till protokoll anförda tankar göra det afseende honom godt synes.

§16.[\[redigera\]](#)

Konungen bör rätt och sanning styrka och befordra, vrångvisa och orätt hindra och förbjuda, ingen förderfva eller förderfva låta till lif, ära, personlig frihet och välfärd, utan han lagligen förvunnen och dömd är, och ingen afhända eller afhända låta något gods, löst eller fast, utan ransakning och dom, i den ordning Sveriges lag och laga stadgar föreskrifva; ingens fred i dess hus störa eller störa låta; ingen ifrån ort till annan förvisa; ingens samvete tvinga eller tvinga låta, utan skydda hvar och en vid en fri utöfning af sin religion, så vidt han derigenom icke störer samhällets lugn eller allmän förargelse åstadkommer. Konungen låte en hvar blifva dömd af den domstol, hvarunder han rätteligen hör och lyder.

§17.[redigera]

Konungens domsrätt skall uppdragas tolf af honom utnämnde lagkunnige män, sex frälse och sex ofrälse, hvilke fullgjort hvad författningarne föreskrifva dem, som uti domarembeten må nyttjas, samt i sådana värf ådagalagt insigt, erfarenhet och redlighet. De kallas justitieråd och utgöra konungens högsta domstol.

§18.[redigera]

Denna högsta domstol tillkommer det äfven att upptaga och afgöra alla ansökningar, att konungen må bryta dom åter, som vunnit laga kraft, eller återställa laga tid, som försuten är.

§19.[redigera]

Inkomma till konungen ifrån domstolar och embetsmän förfrågningar om lagens rätta mening i sådana fall, som till domares åtgärd höra, äge ock högsta domstolen att de sålunda sökta förklaringar gifva.

§20.[redigera]

Uti fredstider skola de mål, som från krigsdomstolarne dragas under konungens pröfning, uti högsta domstolen företagas och afgöras. Tvenne militäre ledamöter af statsrådet, hvilka konungen härtill utser och förordnar, böra sådana mål i högsta domstolen öfvervara och deröfver rösta, dock må domarens antal icke öfverstiga åtta.

Under krig förhålles härmed efter krigsartiklarne.

§21.[redigera]

Konungen äger tvenne röster i de mål, hvilkas föredragning och afgörande han för godt finner att i högsta domstolen öfvervara. Alla frågor om förklaringar öfver lagen skola konungen anmälas och dess röster deruti inhemtas och beräknas, änskönt han icke i högsta domstolens öfverläggningar derom deltagit.

§22.[redigera]

Uti högsta domstolen kunna ringare mål pröfvas och afgöras af fem ledamöter, så ock af fyra, der alla fyra äro om slutet ense. Öfver viktigare saker skola minst sju döma. Ej må flere än åtta ledamöter, fyra frälse och fyra ofrälse män, på en gång tjenstgörande vara. I alla mål skola minst två frälse och två ofrälse ledamöter vara närvarande.

§23.[redigera]

Alla högsta domstolens beslut utfärdas i konungens namn och med dess höga underskrift eller under dess sekret.

§24.[redigera]

Uti konungens nedre justitierevision skola justitiemålen till föredragning i högsta domstolen beredas.

§25.[redigera]

Konungen äger att i brottmål göra nåd, mildra lifsstraff samt återgifva ära och till kronan förverkadt gods, dock må öfver ansökningar derom högsta domstolen höras och konungen sina beslut uti statsrådet fatta. På den brottslige skall sedermera ankomma att emottaga den nåd, konungen honom förunnat, eller undergå det straff, hvartill han blifvit dömd.

§26.[redigera]

Då justitieärender i statsrådet föredragas, skola justitiestatsministern, minst tvenne statsråd, tvenne af högsta domstolens ledamöter samt justitiekansleren dem öfvervara med den skyldighet att till protokollet sig yttra, som statsrådets ledamöter i [§ 9](#) i allmänhet är föreskrifven.

§27.[redigera]

Till justitiekansler må konungen nämna en lagfaren, skicklig och oväldig man, som i domarevärf varit nyttjad. Honom såsom konungens högste ombudsman åligge förnämligast att föra eller genom de under honom stälde fiskaler låta föra konungens talan i mål, som röra allmän säkerhet och kronans rätt, samt att, å konungens vägnar, hafva tillsyn öfver rättvisans handhafvande och i sådan egenskap beifra fel, som af domare och embetsmän begångna blifva.

§28.[redigera]

Konungen äger att i statsrådet utnämna och befordra infödde svenske män till alla de embeten och tjänster inom riket, högre och lägre, hvilka äro af den egenskap, att konungen fullmagter derå utfärdar, dock böra vederbörande förut med förslag hafva

inkommit, der sådana hittills ägt rum. Vare likväl konungen obetaget att uti militära embeten nyttja utländske män af sällsynt skicklighet, men icke till kommendanten i fästningarne. Konungen fäste, vid alla befordringar afseende endast å de sökandes förtjenst och skicklighet, men icke på deras börd. Till statsministrar, statsråd, justitieråd, statssekreterare samt alle andre civile embetsmän inom riket och domare må sådane män endast nämnas, som äro af den rena evangeliska läran.

§29.[\[redigera\]](#)

Till ärkebiskop och biskopar, med hvilkas val förhållas efter förra vanligheten, utnämne konungen en af de tre, som föreslagne blifvit.

§30.[\[redigera\]](#)

Konungen äger att, på det sätt förr öfligt varit, tillsätta kyrkoherdebeställningar i regala pastorater. De så kallade konsistoriella gäll vare vid deras valrätt bibehållna.

§31.[\[redigera\]](#)

Städernas borgerskap åtnjute framgent den rättighet, de hitintills innehaft, att till borgmästaretjänster föreslå trenne behörige män, då konungen en af dem utnämne. På lika sätt förhållas med rådmäns- och magistratssekreterare-sysslor i Stockholm.

§32.[\[redigera\]](#)

Sändebud hos främmande magter och tjenstemän vid beskickningarne nämne konungen i statsministerns för utrikes ärendena och hofkanslerens närvaro.

§33.[\[redigera\]](#)

Enär sådana sysslor, hvartill förslag blifvit upprättade, skola af konungen bortgifvas, böra statsrådets ledamöter yttra sig öfver de sökandes skicklighet och förtjenster. Äge de äfven rätt att emot konungens utnämningar till andra tjänster och embeten underdåniga påminnelser göra.

§34.[\[redigera\]](#)

De uti denna regeringsform bestämda nya embeten, statsministrarnes, statsrådets och justitierådets, skola uppföras i rikets stat och må icke af någon tillika med andra civila embeten beklädas. De tvenne statsministrarne innehafve rikets högsta värdigheter. Statsråden äge lika anseende med generaler och justitieråden med generallöjtnanter.

§35.[\[redigera\]](#)

- Statsministern för utrikes ärendena,
- statsråden,
- presidenterne i kollegierne,
- öfverståthållaren,
- underståthållaren och politiemästaren i hufvudstaden,
- hofkansleren,
- justitiekansleren,
- statssekreterare,
- landshöfdingar och ståthållare i landet,
- fältmarskalkar,
- generaler och amiraler af alla grader,
- generaladjutanter,
- öfveradjutanter,
- stabsadjutanter,
- kommendanten uti fästningarne,
- kaptenlöjtnanter och officerare vid lifdrabanterna,
- öfverstar för regementerne,
- sekundcheferne vid gardesregementerne till häst och fot samt öfverstelöjtnanter vid lifregementsbrigaden,
- cheferne för artilleriet, fortifikations-, fältmättnings- och sjömättningsväsendet,
- ministrar och sändebud till främmande magter,
- samt de embets- och tjenstemän, som uti konungens kabinett för utrikes brefväxlingen och vid beskickningarne nyttjas,

hafva förtroendesysslor, hvarifrån konungen må dem entlediga, när han pröfvar rikets tjenst det fordra. Konungen kungöre dock sådana beslut i statsrådet, hvars ledamöter vare skyldige att deremot göra underdåniga föreställningar, om de finna sig dertill skäl äga.

§36.[redigera]

De som beklåda domareembeten, så högre som lägre, samt alla andra embets- och tjenstemän, än de i föregående § nämnda, kunna icke, utan medelst ransakning och dom, ifrån sina innehafvande sysslor af konungen avsättas, ej heller, utan efter egna ansökningar, till andra tjenster befordras eller flyttas.

§37.[redigera]

Konungen äger att upphöja till adeligt stånd och värde män, som genom trohet, tapperhet och dygd, lärdom och nitiska tjenester gjort sig af konungen och riket synnerligen förtjente. Konungen må med grefligt och friherrligt stånd benåda män, som genom stora och utmärkta förtjenster dertill värdiga anses. Ej må adelskap eller greflig eller friherrlig värdighet, som hädanefter förlänas, tillfalla flere än den, hvilken adlad eller upphöjd blifvit, samt efter honom hans äldste manlige bröstarfving i rätt nedstigande led efter led, samt efter denna grens utgång stamfaderns närmaste manliga afkomling, och så vidare.

§38.[redigera]

Alla ifrån konungen utgående expeditioner och befallningar, utom i kommandomål, skola, för att blifva gällande, kontrasigneras af den föredragande, som vare ansvarig, att de instämma med deröfver förda protokoll. Skulle den föredragande finna något konungens beslut vare stridande emot denna regeringsform, göra han i statsrådet derom föreställningar; yrkar konungen ändock, att ett sådant beslut skall utfärdas, vare det då den föredragandes rättighet och pligt att sin kontrasignation derå vägra, samt nedlägga han i följd deraf sitt embete, hvilket han icke må återtaga förr, än riksens ständer hans förhållande pröfvat och gillat. Emellertid vare han vid sin lön och öfriga tjensten åtföljande inkomster bibehållen.

§39.[redigera]

Vill konungen utrikes resa, meddele han statsrådet in pleno denna sin föresats och inhemte dess tankar deröfver, på sätt 9 § omtalar. Besluter konungen derefter sådan resa och den verkställer, befatte sig ej med rikets styrelse eller utöfve den konungsliga magten, så länge han utrikes vistas, utan före statsrådet under sådan konungens frånvaro regeringen i hans namn med all den rätt, som denna regeringsform konungen tillägger; dock må ej statsrådet någonsin adeligt stånd och värdighet förlåna eller till grefligt och friherrligt stånd upphöja, eller riddarevärdighet utdela; äfvensom alla lediga sysslor endast tills vidare kunna förvaltas af dem, som statsrådet dertill förordnar. Huru förhållas skall, derest konungen längre tid än tolf månader ur riket blifver, derom varder i 91 § stadgadt.

§40.[redigera]

Blifver konungen så sjuk, att han icke regeringsärenderne vårdar, förvalte statsrådet styrelsen på det sätt som i föregående § bestämmes.

§41.[redigera]

Konungen vare myndig, då han tjuogoett år fyllt. Dör konung, innan tronföljaren denna ålder uppnått, föres styrelsen af statsrådet med konungslig magt och myndighet i konungens namn, intill dess riksens ständer sammankomma, ställande sig statsrådet denna regeringsform till ovillkorlig efterlefnad.

§42.[redigera]

Skulle den olycka tima, att hela konungahuset, inom hvilket arfsrätten till riket räknas, på manliga sidan utginge, då förvalte äfven statsrådet regeringen med konungslig magt och myndighet, intill dess riksens ständer hinna sammankomma.

Uti alla de fall, hvarom föregående fyra §§ handla, skola samtliga statssekreterarne i statsrådet vara närvarande och rösta.

§43.[redigera]

Går konungen i fält, eller till aflägsnare inrikes orter reser, förordne han fyra af statsrådets ledamöter och ibland dem justitiestatsministern att föra regeringen i de mål, konungen föreskrifver. Med de mål, konungen då själf afgör, förhållas på det sätt, som 8 § stadgar.

§44.[redigera]

Ingen prins af det konungsliga huset, det vare sig kronprins, arffurste eller furste, må gifta sig utan konungens vetskap och samtycke. Sker det ändock, hafve han förverkat arfsrätt till riket både för sig, barn och efterkommande.

§45.[redigera]

Hvarken Svea rikets kronprins eller arffurste eller prinsar af det konungsliga huset skola hafva något lifgeding eller civilt embete; dock kunna efter gammalt bruk titlar af hertigdömen och furstendömen dem tilläggas, utan rättighet till de landskap, hvilkas namn de bära.

§46.[redigera]

Landet skall förblifva indelat i höfdingdömen under den vanliga landtregeringen. Ingen generalguvernör inom riket må hädanefter förordnas.

§47.[redigera]

Rikets hofrätter och alla andra domstolar skola efter lag och laga stadgar döma; rikets kollegier, landtregeringen tillika med alla andra verk samt högre och lägre embetsmän, skola förvalta de dem åliggande sysslor och värf enligt de instruktioner, reglementen och föreskrifter, som redan gifna äro eller framdeles kunna gifvas, lyda konungens bud och befallningar och räcka hvarandra handen till fullgörande deraf och af allt hvad rikets tjenst utaf dem fordrar; blifvande de konungen i laga ordning ansvarige, om något utaf dem underlåtes och försummas eller olagligen behandlas.

§48.[redigera]

Konungens hof står under dess enskilda styrelse; kunnande han häruti förordna som honom godt synes. Alla beställningar vid sitt hof må konungen efter behag tillsätta och derifrån afsätta.

§49.[redigera]

Riksens ständer skola i kraft af denna grundlag sammankomma, enär fem år ifrån den sist hållna riksdagens slut förfluttit. Ut i hvarje riksdagsbeslut skola riksens ständer bestämma dagen, då de tillfölje häraf åter sammanträda, samt uttrycklig riksdagskallelse, med nödiga föreskrifter i afseende på riksdagsmannavalen, deruti intaga. Konungen vare dock obetaget att riksens ständer derförrinnan till urtima riksdag kalla.

§50.[redigera]

Riksdagarne skola hållas i rikets hufvudstad, utom i de fall, då fiendens framträngande eller pest eller andra lika viktiga hinder göra det omöjligt eller för riksens ständers frihet och säkerhet vådligt. Konungen utsatte då, i samråd med riksens ständers fullmäktige uti banken och riksgäldskontoret, en annan ort, der riksens ständer böra samlas, och kalle dem dit till den tid de sjelfve förut bestämt.

§51.[redigera]

I de fall, då konungen eller statsrådet sammankalla riksens ständer, fastställles tiden till riksdagens begynnelse efter tretionde och inom femtionde dagen från den, då kallelsen blifvit uti hufvudstadens kyrkor kungjord.

§52.[redigera]

Landtmarskalk och talemän för borgare- och bondestånden samt sekreterare för bondeståndet utnämne konungen. Ärkebiskop vare alltid talemän för preteståndet.

§53.[redigera]

Riksens ständer välje genast, sedan riksdagen blifvit öppnad, de utskott, hvilka skola ärenderne bereda. Sådana vid hvarje riksdag nödiga utskott äro:

- ett konstitutionsutskott, att väcka och upptaga frågor rörande förändringar i grundlagarna och yttranden deröfver till riksens ständer afgiva, samt att granska de i statsrådet förda protokoll;
- ett statsutskott, att utreda och för riksens ständer uppgifva statsverkets och riksgäldsverkets tillstånd, förvaltning och behof;
- ett bevillningsutskott, att föreslå bevillningens fördelning;
- ett bankoutskott, att öfverse bankens styrelse och tillstånd samt föreskrifter om bakoförvaltningen gifva;
- ett lagutskott, att utarbета förslag till civil-, kriminal- och kyrkolagarnes förbättring, samt
- ett allmänt besvärs- och ekonomiskt utskott, att anmärka brister i de allmänna hushållningsanstalterna och förändringar deruti föreslå.

§54.[redigera]

Äskar konungen af riksens ständer ett särskildt utskott, att med honom öfverlägga om ärender, hvilka icke till andra utskotts befattnings höra och han pröfvar böra hemliga hållas, utvälje riksens ständer ett sådant; dock äge det icke magt att fatta beslut, utan endast att till konungen afgifva yttranden öfver de mål, konungen detsamma meddelar.

§55.[redigera]

Ej må riksens ständer i konungens öfvervaro öfver något ämne besluta. Andra riksens ständers utskott, än det i föregående § omnämnda, kunna icke inför konungen några öfverläggningar hålla.

§56.[redigera]

Allmänna frågor, som uti riksens ständers plena väckas, må ej till omedelbart afgörande der upptagas, utan skola öfverlemnas till behörigt utskott, som äge att dem utreda och deröfver sig yttra. Utskottens förslag skola först i ståndens plena framställas till antagande eller förkastande, utan förändringar eller tillsatser. Göras dervid i ståndens plena sådana anmärkningar, som hindra antagandet, erhålle utskottet del af dessa anmärkningar, för att derefter förslagen ytterligare granska och jemka. När ett sålunda beredt förslag till stånden återkommer, då äge de magt, att detsamma oförändradt eller med förändringar antaga eller ock alldeles förkasta.

§57.[redigera]

Svenska folkets urgamla rätt att sig beskatta utöfvas af riksens ständer allena vid allmän riksdag.

§58.[redigera]

Vid hvarje riksdag låte konungen uppvisa statsverkets tillstånd i alla dess delar, till inkomster och utgifter, fordringar och skulder, för det statsutskott, som riksens ständer utvälja. Skulle genom traktater med främmande magter några medel riket tillflyta, skall för dem på lika sätt redovisas.

§59.[redigera]

Efter rikets och statsverkets tillstånd och behof låte konungen till utskottets öfverläggning framställa hvad staten kan tarfva utöfver de ordinarie inkomster, och hvilka behof genom beviljningar böra fyllas.

§60.[redigera]

Till dessa sednare räknas sjö- och landttulls- samt accisafgifterna, postmedlen, chartæ-sigillatæ-afgiften, husbehofsbrännerimedlen samt hvad riksens ständer dessutom särskildt hvarje riksdag såsom beviljning sig åtaga. Ej må några allmänna afgifter, af hvad namn och beskaffenhet som helst, utan riksens ständers samtycke kunna förhöjas, stora sjötullen å inkommande och utgående spannemål allena undantagen. Ej heller må konungen statens inkomster förpakta eller, till vinning för sig och kronan eller enskilde personer och korporationer, några monopolier fastställa.

§61.[redigera]

Alla afgifter, som riksens ständer under de i föregående § nämnda titlar beviljat, skola utgå i fem år, räknade ifrån och med det årets början, som infaller efter det, då beviljningen fastställd blifvit. Varda riksens ständer derförinnan af konungen eller statsrådet sammankallade, upphøre beviljningen, hvartill alla ofvannämnda afgifter räknas, med det årets utgång, då en sådan riksdag börjat.

§62.[redigera]

Sedan statsverkets behof blifvit af statsutskottet uppgifna och af riksens ständer pröfvade, ankommer det på riksens ständer att en deremot svarande beviljning sig åtaga samt att tillika fastställa, huru särskilda summor deraf skola till särskilda ändamål användas, och dessa summor under bestämda hufvudtitlar uti riksstaten anslå.

§63.[redigera]

Dessutom böra för oförutsedda händelser tvenne särskilda tillräckliga summor afsättas och anslås, den ena att vara tillgänglig, då konungen, till rikets försvar eller andra högst viktiga och angelägna ändamål, sedan hela statsrådets tankar deröfver blifvit inhämtade, finner den vara oundvikligen nödig; den andra att ur riksens ständers bank, vid infallande krig, af konungen lyftas, sedan han statsrådet in pleno hört och riksens ständer sammankallat. Riksens ständers förseglade anordning å sistnämnda summa må ej förr brytas eller summan af bankofullmäktige utbetalas, än sedan riksdagskallelsen blifvit i hufvudstadens kyrkor vederbörligen kungjord.

§64.[redigera]

Så väl rikets ordinarie statsmedel och inkomster som hvad, på sätt oförmäldt är, under namn af extraordinarie utlagor eller beviljningar till statsverket af riksens ständer anslås, vare under konungens disposition, att till de af riksens ständer pröfvade behof och efter den upprättade staten anordnas.

§65.[redigera]

Dessa medel må icke annorlunda användas, än fastställdt blifvit; varande statsrådets ledamöter ansvarige, om de låta afvikelse derifrån äga rum, utan att till protokollet föreställning deremot göra, samt anföra hvad riksens ständer i denna del förordnat.

§66.[redigera]

Riksens ständers riksgäldskontor förblifver, såsom hittills, under riksens ständers styrelse, inseende och förvaltning, och då riksens ständer åtagit sig ansvar för den rikets gäld, kontoret ombesörjer, så komma riksens ständer, sedan statsutskottet öfver kontorets tillstånd och behof sig utlåtit, att genom särskild beviljning tillskjuta de medel, som för betalande af denna gäld, till ränta och kapital, oundgängliga finnas, så att rikets kredit varder bibehållen och vårdad.

§67.[redigera]

Konungens ombud i riksgäldskontoret biviste ej fullmäktiges sammankomster oftare, än då fullmäktige åstunda att med honom öfverlägga.

§68.[redigera]

De till riksgäldsverket hörande och dit anslagna medel må icke under någon förevändning, eller med hvad vilkor som helst, derifrån ryckas eller användas till andra behof än dem, riksens ständer bestämt. Allt förordnande, som deremot strider, vare kraftlöst.

§69.[redigera]

Uppstå, antingen hos riksens ständers plena gemensamt eller uti något af riksständen, betänkligheter att antaga hvad statsutskottet tillstyrkt uti det, som rör antingen statens reglerande eller bevillingens derefter lämpade hela belopp, eller hvad till riksgäldskontorets utgifter och inkomster hör, eller grunderna för riksgäldskontorets styrelse och förvaltning, då böra de skäl anföras, på hvilka sådana betänkligheter sig stödjä samt meddelas statsutskottet, som derefter tage ärendet under ytterligare öfvervägande. Anser statsutskottet sig icke kunna afvika ifrån dess redan afgifna yttrande eller instämma uti riksens ständers eller ett särskildt ständs tankar, utnämne då utskottet deputerade, som uti det eller de stånd, der betänkligheter uppkommit, företräda och närmare upplysa förhållandet. Förblifver något stånd ändock vid den mening, det förut fattat, afgöres saken efter tre ständs beslut. Stanna två stånd emot två, då skall statsutskottet förökas med så många ledamöter utaf riksständen, i vanlig ordning valde, att de blifva trettio af hvarje stånd. Sedan en af dessa särskilda utskotts samtelige ledamöter blifvit utlottad, röste de öfriga samfällt och icke efter stånd med slutna sedlar till ovillkorligt antagande eller förkastande af hvad statsutskottet tillstyrkt blott i de frågor, hvarom riksständen varit af skiljaktiga tankar; kommande de flesta sålunda röstades mening att gälla såsom riksens ständers beslut.

§70.[redigera]

Då summan, som genom bevilling utgöres bör, blifvit af riksens ständer bestämd, skola de uttryckligen uppdraga åt deras valda bevillningsutskott att författa förslag till berörda summas fördelning och utgörande, att uppgifva grunderna dertill och att utreda sätten, huru desamma böra i hvarje särskildt fall tillämpas; hvilket allt bevillningsutskottet skall riksens ständers plena underställa.

§71.[redigera]

Yppar sig skiljaktighet emellan flere af riksständen om dessa grunder, sätten af deras tillämpning och bevillingens fördelning till utgörande, eller skulle, hvad icke väntas bör, något riksstånd allena söka undandraga sig det deltagande uti den fastställda bevillingssumman, som bevillningsutskottet föreslagit, då skall hvarje riksstånd, som ändring uti bevillningsutskottets förslag åstundar, meddela de öfrige sina skäl dertill, samt uppgifva det sätt, på hvilket en sådan ändring må vinnas, utan att ändamålet förfelas. Häröfver höres bevillningsutskottet, hvarefter riksens ständer skola till afgörande företaga den eller de frågor, om hvilka skiljaktighet dem emellan uppstått. Bifalla tre stånd hvad emot bevillningsutskottets förslag i en eller annan del anmärkt blifvit, varde förslaget i dessa delar förkastadt. Afslå tre stånd hvad ett särskildt stånd härutinnan yrkat, men detta ändock vid sin mening förblifver, eller stanna två stånd emot två, då skall saken öfverlämnas till afgörande, på det sätt 69 § föreskrifver, åt statsutskottet, förökadt till ett sådant antal af ledamöter, som der bestämmes. Bifalla detta utskotts fleste ledamöter bevillningsutskottets förslag i en eller flere af de delar, hvaruti riksens ständer icke förut detsamma enhälligt antagit, blifve detta förslag härutinnan med all kraft af riksens ständers beslut gällande; förkasta de detsamma i någon sådan del, då, äfvensom när det af trenne riksstånd blifvit förkastadt, skall det åligga bevillningsutskottet att föreslå en annan fördelning eller andra grunder och sätt för utgörandet blott af den andel i bevillingssumman, hvarupå den förkastade delen i utskottets förra förslag har afseende.

§72.[redigera]

Riksens ständers bank förblifver hädanefter, som den hittills varit, under riksens ständers egen garanti och vård, så att den ostörd må förvaltas af de fullmäktige, hvarje stånd dertill förordnar, efter de ordningar, stadgar och reglementen, hvilka redan gjorda äro eller vidare af riksens ständer göras kunna; ägande riksens ständer allena rätt att genom banken utgifva sedlar, som för mynt i riket må erkännas.

§73.[redigera]

Inga nya pålagor, utskrifningar af manskap, eller af penningar och varor, må hädanefter, utan riksens ständers fria vilja och samtycke, i den ordning, förut nämndt är, påbjudas, uppbåras eller fordras.

§74.[redigera]

Konungen äge ej magt att fordra någon annan gärd till utförande af ett uppkommet krig än det sammanskott af födande varor, som uti en landsort kan blifva erforderligt till krigsfolks underhållande under tåg eller marsch, när de särskilda orter, der detta tåg sker, icke förmå trupperna med nödigt uppehälle förse. Denna gärd skall dock genast med penningar af statsmedlen de levererande betalas, efter de fastställda markegångspris och med förhöjning deruti till hälften af deras belopp. Den må icke äskas för trupper, som å någon ort blifva förlagda eller under krigsrörelser nyttjas, då trupperna böra utur dertill samlade magasiner eller förråd med deras behof varda försedda.

§75.[redigera]

De årliga markegångstaxorne skola upprättas genom deputerade af alla riksstånd, nämnde på det sätt hvarje stånd särskildt för sig föreskrifter; hvad dessa fastställa, tjene till efterlefnad, såvida ej ändring deruti i behörig ordning sökes och vinnes.

§76.[redigera]

Utan riksens ständers samtycke kan konungen icke låna in- eller utrikes göra eller riket med ny gäld belasta.

§77.[redigera]

Kungsgårdar och kungsladugårdar med dertill lydande hemman och lägenheter, kronoskogar, parker och djurgårdar, krono- och stallängar samt laxfisken och andra kronans fisken samt kronans öfriga lägenheter må konungen icke utan riksens ständers

samtycke genom försäljning, förpantning eller gåfva, eller på något annat sätt, kronan afhända. De skola förvaltas efter de grunder, riksens ständer derom föreskrifva; dock att de personer och meningheter, som, efter hittills gällande författningar, sådana kronans tillhörigheter nu innehafva eller nyttja, må njuta laglig rätt derå till godo, samt att odlingar eller odlingsbar mark å kronoskogarne må i vanlig ordning efter nuvarande eller framdeles blifvande författningar, kunna till skatte försäljas.

§78.[\[redigera\]](#)

Ej må någon del av riket kunna derifrån söndras genom försäljning, förpantning, gåfva eller å annat dylikt sätt.

§79.[\[redigera\]](#)

Ingen förändring i rikets mynt till skrot eller korn, det vare sig till förhöjning eller afslag, må äga rum utan riksens ständers bifall; konungens rättighet att låta slå mynt dock oförkränt.

§80.[\[redigera\]](#)

Krigsmagten till häst och fot såväl som båtsmanshållet af rotering och indelning förblifver vid de med landet och städerna upprättade kontrakter och indelningsverk, hvilka till deras hufvudgrunder skola orubbade vara, intill dess konungen och riksens ständer finna nödigt någon ändring deruti samfåldt att göra; kunnande ingen ny eller tillökad rotering, utan genom konungs och ständers sammanstående beslut, tillkomma.

§81.[\[redigera\]](#)

Denna regeringsform samt rikets öfriga grundlagar kunna icke ändras eller upphävas, utan genom konungens och alla riksständens sammanstående beslut. Ej må frågor derom uti ständens plena väckas, utan anmäles de hos riksens ständers vid hvarje riksdag valda konstitutionsutskott. Detta utskott, hvars pligt det vara skall att grundlagarne granska, äger rätt att hos riksens ständer föreslå de ändringar deruti, som det anser högst nödiga eller nyttiga och möjliga att verkställa. Riksens ständer må icke å den riksdag, då utskottet någon sådan ändring föreslår, utan först å den nästföljande derom besluta. Blifva då alla riksständerna om ändringen ense, öfverlemne de förslaget derom till konungen genom deras talemän, med begäran, att konungen ville sitt bifall dertill gifva. Konungen inhemte hela statsrådets tankar deröfver, tage sedan sitt beslut och meddele riksens ständer å rikssalen sitt samtycke eller ock de orsaker, för hvilka kan icke samtycker till deras åstundan. Vill konungen hos riksens ständer föreslå någon ändring i grundlagarna, höre han statsrådet och öfverlemne sedan sin proposition, jemte statsrådets tankar deröfver, till riksens ständer, som genast, utan att om denna proposition förut öfverlägga, uppdrage konstitutionsutskottet att sitt utlåtande derom till riksens ständer afgifva. Tillstyrker utskottet hvad konungen förslagit, hvile frågan till nästa riksdag, då riksens ständer skola sitt beslut derom fatta. Afstyrker utskottet konungens proposition, då må riksens ständer genast kunna antingen denna proposition afslå eller ock afgöra, att de vilja öfver densamma å nästföljande riksdag besluta; gällande i detta fall tre ständers mening och, om två ständer stanna emot två, deras som beslutet uppskjutit. Men icke må under någon förevändning riksens ständer förr än å nästa riksdag propositionen till bifall upptaga. Samtycka då alla riksständerna till konungens förslag, begäre de dag att på rikssalen få riksens ständers bifall dertill afgifva. Antaga icke riksständerna samfåldt konungens proposition, vare den afslagen, och aflämne riksens ständer sitt afslag med skälen dertill skrifteligen till konungen genom deras talemän.

§82.[\[redigera\]](#)

Hvad till ändring och förbättring af grundlagarna, uti nu föreskrifven ordning, riksens ständer enhälligt beslutit och konungen gillat, eller konungen förslagit och riksens ständer enhälligt antagit, äge kraft af grundlag.

§83.[\[redigera\]](#)

Ej må någon för framtiden gällande förklaring af grundlagarna stadgas, utan på det sätt, som enligt föregående tvenne §§ vid ändringar i dem iakttagas bör. Efter deras ordalydelse skola de i hvarje särskildt fall tillämpas.

§84.[\[redigera\]](#)

Då konstitutionsutskottet icke funnit skäl att gilla och till riksens ständers pröfning öfverlemnna något förslag till förändring eller förklaring af grundlagarne, som utskottet af en riksdagsman emottagit, vare utskottet skyldigt, om förslagets författare det yrkar, att meddela honom sitt yttrande deröfver, med tillstånd att detsamma jemte förslaget genom tryck allmänt göra, då han för det sistnämndas innehåll själf i egenskap af författare må lagligen ansvara.

§85.[\[redigera\]](#)

Såsom grundlagar skola anses:

- denna regeringsform samt
- den riksdagsordning,
- den successionsordning och
- den förordning om en allmän tryckfrihet,

hvilka i öfverensstämmelse med de grundsatser, som i denna regeringsform bestämmas, riksens ständer och konungen gemensamt vid denna riksdag komma att fastställa.

§86.[\[redigera\]](#)

Med tryckfrihet förstås hvarje svensk mans rättighet att, utan några af den offentliga magten i förväg lagda hinder, utgifva skrifter; att sedermera endast inför laglig domstol kunna tilltalas för deras innehåll, och att icke i annat fall kunna derför straffas, än om detta innehåll strider emot tydlig lag, given att bevara allmänt lugn, utan att återhålla allmän upplysning. Alla handlingar och protokoll i hvad mål som helst, de protokoll undantagne, som uti statsrådet och hos konungen i ministeriella ärenden och kommandomål föras, må ovillkorligen genom trycket kunna utgifvas. Ej må tryckas banko- och riksgäldsverkens protokoll och handlingar rörande ärenden, hvilka böra hemliga hållas.

§87.[redigera]

Riksens ständer äga gemensamt med konungen magt att stifta allmän civil- och kriminal- samt kyrkolag och att sådan förut stiftad lag förändra och upphäfva. Ej må konungen utan riksens ständers samtycke, och icke ständerna utan konungens, någon ny lag göra eller gammal afskaffa. Frågor härom må i ståndens plena kunna väckas och skola, sedan lagutskottet deröfver, efter den ordning 56 § i allmänhet stadgar, blifvit hördt, af riksens ständer afgöras. Öfverenskomma riksens ständer om någon ny lag eller om gammal lags upphäfvande eller förändring, aflemna de förslag derom genom talemännen till konungen, som inhemte statsrådets och högsta domstolens tanka deröfver, och, sedan han sitt beslut fattat, kalle riksens ständer på rikssalen att antingen emottaga dess samtycke till deras åstundan eller afhöra dess skäl att det vägra. Finner konungen godt någon lagfråga för riksens ständer framställa, äske han statsrådets och högsta domstolens yttranden deröfver, samt meddele riksens ständer sin proposition tillika med berörda yttranden. Riksens ständer infordre lagutskottets utlåtande häröfver, beslute sedan och öfverlämne konungen deras svar uppå rikssalen, om de bifallit konungens proposition, och skrifteligen genom talemännen, om de densamma afslagit. I alla dylika lagfrågor skall tre stånds mening utgöra riksens ständers beslut. Stanna två stånd emot två, förfaller frågan och förblifve vid det, som förut stadgadt varit.

§88.[redigera]

Med förklaring öfver civil- och kriminal- samt kyrkolag förhållas som med sådan lags stiftande. De förklaringar, som, till svar på inkomna förfrågningar om lagens rätta mening, konungen genom dess högsta domstol emellan riksdagarna gifver, kunna af riksens ständer ogillas, hvarefter de icke längre vare gällande eller af domstolarna iakttagas eller åberopas må.

§89.[redigera]

Uti riksens ständers plena må frågor väckas om förändring, förklaring och upphäfvande af lagar och författningar, som rikets allmänna hushållning röra; om sådana nya lagars stiftande samt om grunderna för allmänna inrättningar af alla slag, hvilka frågor skola till utredning af allmänna besvärs- och ekonomieutskottet förvisas. Riksens ständer äge dock icke magt att i dessa mål annat eller mera besluta, än föreställningar och önsknings, att hos konungen anmälas, och hvarå konungen, sedan statsrådet deröfver blifvit hördt, göre det afseende han för riket nyttigt finner. Vill konungen åt riksens ständer öfverlämna att gemensamt med honom något afgöra, som rikets allmänna styrelse rör, då förfares dermed, på det sätt, som angående lagfrågor är stadgadt.

§90.[redigera]

Under riksens ständers eller deras utskotts öfverläggningar och pröfning må icke uti något annat fall eller på något annat sätt än denna grundlag bokstafligen föreskriver, komma frågor om embets- och tjenstemäns till- och afsättning, regerings- och domaremagternas beslut, resolutioner och utslag, enskilda medborgares och korporationers förhållanden, eller verkställigheten af någon lag, författning eller inrättning.

§91.[redigera]

I den händelse 39 § omtalar, att konungen efter företagen resa utöfver tolf månader ur riket blifver, sammankalle statsrådet, genom öppet påbud, riksens ständer till allmän riksdag och låte kallelsen inom femton dagar efter berörda tids förlopp uti hufvudstadens kyrkor samt skyndsamligen i de öfriga delar af riket kungöras. Sedan konungen derom underrättad blifvit, men han ändock icke till riket återkommit, tage riksens ständer den författning om rikets styrelse, hvilken de nyttigast finna.

§92.[redigera]

Lag samma vare, om en konungs sjuklighet fortfar af den beskaffenhet, att han längre tid än tolf månader med regeringsärendene sig icke befattat.

§93.[redigera]

Då konung dör och tronföljaren ännu omyndig är, utfärde statsrådet kallelse å riksens ständer, hvilken kallelse inom femton dagar efter konungens död skall hufvudstadens kyrkor och vidare i riket kungöras. Riksens ständer äge, utan afseende på något den aflidne konungens testamente angående riksstyrelsen, att förordna en eller flere förmyndare, som, intill dess konungen myndig blifver, regeringen i dess namn, efter denna grundlag, må utöfva. Sedan konungen aderton år fyllt, äge han att uti statsrådet, högsta domstolen, hofrätter och kollegier inträda, dock utan att i några beslut deltaga.

§94.[redigera]

Skulle den olyckliga händelse inträffa, att den konungaätt, hvilken arfsrätten till riket uppdragen vore, på manliga sidan utginge, kalle statsrådet, inom den i föregående § stadgade tid efter den siste konungens död, riksens ständer till allmän riksdag. Riksens ständer skola då ett nytt konungahus utkora, med bibehållande af denna regeringsform och förordna huru styrelsen föras må, intill dess den valde konungen kan den samma emottaga.

§95.[redigera]

Om emot förmodan, statsrådet underlåte att i de fall, föregående 91, 93 och 94 §§ omförmåla, riksens ständer genast sammakalla, då åligge det ovillkorligen riddarhusdirektionen, domkapiteln i riket, magistraten i hufvudstaden, samt landshöfdingarna i länen att, genom offentliga kungörelser underättelse härom meddela, på det val af riksdagsmän, der sådana val äga rum, genast må kunna anställas och riksens ständer sammankomma att deras och rikets rätt iakttaga och skydda. Sådan riksdag öppnes å femtionde dagen efter den, då statsrådet sist bort kallelse dertill i hufvudstadens kyrkor låta kungöra.

§96.[\[redigera\]](#)

Riksens ständer skola vid hvarje riksdag förordna en för lagkunskap och utmärkt redlighet känd man att såsom deras ombud efter den instruktion, de för honom komma att utfärda, hafva tillsyn öfver lagarnes efterlefnad af domare och embetsmän samt att vid vederbörliga domstolar i laga ordning tilltalla dem, som uti sina embetens utöfning af våld, mannamån eller annan orsak någon olaglighet begå eller underlåta att sina ämbetsplikter behörigen fullgöra. Vare dock han i all måtto underkastad samma ansvar och pligt, som allmän lag och rättegångsordning för aktorer utstaka.

§97.[\[redigera\]](#)

Denne riksens ständers justitieombudsman väljes af riksens ständer genom elektorer, till ett lika antal af hvarje stånd nämnde. Sedan ibland dessa elektorer en genom lottning utgått, skola de öfrige samfäldt och icke efter stånd först medelst slutne sedlar hvar för sig uppgifva den man, som de finna böra komma under omröstning. Falla dervid rösterna till mera än hälften af de röstande elektorernas antal på en man, vare han behörigen vald. Äro åter rösterna så delade emellan flere, att en sådan full pluralitet för någon icke äger rum, anställs ny votering med slutna sedlar till antagande af den, som de flesta rösterna erhållit, eller om han icke antages, af den, som näst efter honom utaf de flesta elektorerna blifvit kallad, och så vidare. Enär någon af de i denna ordning under omröstning stälde blifvit af elektorernas pluralitet antagen, upphøre valförrättningen och varde han af riksens ständer till embetet förordnad. Den, åt hvilken detta embete blifvit anförtrödt, kan vid påföljande riksdagar i den nu föreskrifna ordning dertill åter väljas.

§98.[\[redigera\]](#)

Elektorerna böra vid samma tillfälle, då de justitieombudsmannen utse, och på enahanda sätt välja en man af de egenskaper, som hos denne embetsman erfordras, att honom efterträda, i fall han innan nästföljande riksdagen skulle med döden afgå.

§99.[\[redigera\]](#)

Riksens ständers justitieombudsman må, när han det nödigt anser, kunna öfvervara högsta domstolens, rikets allmänna ärenders berednings, nedre justitierevisionens, hofrätternes, kollegiernes och alla lägre domstolars öfverläggningar och beslut, dock utan rättighet att sin mening dervid yttra, samt äga tillgång till alla domstolars, kollegiers och embetsverks protokoll och handlingar. Konungens embetsmän i allmänhet vare skyldige att lämna justitieombudsmannen laglig handräckning, samt alla fiskaler, att medelst aktioners utförande honom biträda, då han det äskar.

§100.[\[redigera\]](#)

Justitieombudsmannen åligge att vid hvarje riksdag till riksens ständer aflämna en allmän redogörelse för sin förvaltning af det honom förtrodda embete samt deruti utreda lagskipningens tillstånd i riket, anmärka lagarnes och författningarnes brister och uppgifva förslag till deras förbättring. Vare han ock skyldig att emellan riksdagarna årligen ett utlåtande öfver dessa ämnen genom trycket kungöra.

§101.[\[redigera\]](#)

Skulle den oförmodade händelse inträffa, att antingen hela konungens högsta domstol eller af dess ledamöter en eller flere funnes hafva af egen nytta, vrångvisa eller försumlighet så orätt dömt, att derigenom någon emot tydlig lag och sakens utredna och behörigen styrkta förhållande mistat eller kunnat mista lif, personlig frihet, ära och egendom, vare riksens ständers justitieombudsman pliktig, äfvensom konungens justitiekansler berättigad att vid den rikets domstol, som här nedanföre bestämmes, den felaktige under tilltal ställa samt till ansvar efter rikets lag befordra.

§102.[\[redigera\]](#)

Denna domstol, som riksrätt kallas, skall i sådant fall bestå af

- presidenten uti konungens och rikets Svea hofrätt, hvilken deruti före ordet,
- presidenterna uti alla rikets kollegier,
- fyra de äldste statsråd,
- högste befälhafvaren öfver de i hufvudstaden tjenstgörande trupper,
- högste närvarande befälhafvaren för den vid hufvudstaden förlagda eskadern af arméns flotta,
- tvenne de äldsta råd i Svea hofrätt och
- det äldsta råd i hvarje af rikets kollegier.

Då antingen justitiekanslern eller justitieombudsmannen finner sig befogad att högsta domstolen samfäldt eller särskilde dess ledamöter inför riksrätten tilltala, äske han hos presidenten i konungens och rikets Svea hofrätt, såsom riksrättens ordförande, laglig kallelse å den eller dem, som skola tilltalas. Presidenten i hofrätten foge derefter anstalt om riksrättens sammanträde för att kallelsen utfärda och målet vidare i laglig ordning behandla. Skulle emot förmodan han detta underlåta eller någon af de öfrige förenämnde embetsmän undandraga sig att uti riksrätten deltaga, stånde de, för en sådan uppsåtlig försummelse af

deras embetsplikt till lagligt ansvar. Hafva en eller flere af riks rättens ledamöter laga förfall, eller finnes emot någon af dem laga jäf, vare ändock rätten domför, om tolf deruti sitta. Är presidenten i hofrätten af laga förfall eller jäf hindrad, företråde dess ställe den äldste i tjänst varande presidenten. Denna domstol äge, sedan ransakningen fulländad är, och domen efter lag fälld, att densamma för öppna dörrar afkunna. Ingen hafve magt att sådan dom ändra, konungen dock obetaget att göra nåd, hvilken likväl icke må sträcka sig till den dömdes återinsättande i rikets tjänst.

§103.[\[redigera\]](#)

Vid hvarje riksdag skola riksens ständer välja tolf ledamöter af hvardera ståndet till en nämnd, som äge att döma, huruvida högsta domstolens samtliga ledamöter gjort sig förtjenta att i deras viktiga kall bibehållas, eller om visse af dem, utan bevisligen begånga fel och brott, hvarom föregående § handlar, likväl ådragit sig den misstanka för våld eller oskicklighet, att de kunde anses hafva förverkat det allmänna förtroendet och borde förty ifrån utöfningen af konungens domsrätt skiljas. Denna nämnd tråde samma dag den blifvit vald tillsamman. En af samtliga ledamöterna deruti utlottes först, hvarefter de öfrige röste, man för man och icke ståndsvi, med slutna sedlar öfver den frågan: Om alle högsta domstolens ledamöter äga riksens ständers förtroende och böra vid deras sysslor bibehållas? Besvaras denna fråga enhälligt eller af de flesta röstande med Ja, blifve då högsta domstolens samtliga ledamöter bibehållna. Besvaras den åter med Nej, så uppgöre hvar och en af nämnden en sluten lista på dem af högsta domstolens ledamöter, flere eller färre, som han anser böra entledigas. De trenne ibland dessa, som då fått det största antal af röster emot sig, ställas hvar efter annan under en ny omröstning, hvarvid två tredjedelar af rösterna fordras emot den eller dem, som skola anses vara från riksens ständers förtroende uteslutne. Blifve han eller de derefter af konungen, hos hvilken riksens ständer härom anmälan skola göra anmälan, ifrån embetet genom nådigt afsked skilde. Dock tillägge konungen honom eller dem hvardera en årlig pension till lönens halfva belopp.

§104.[\[redigera\]](#)

Ej må riksens ständer ingå i någon särskild pröfning af högsta domstolens beslut, eller någon allmän öfverläggning derom uti nämnden förefalla.

§105.[\[redigera\]](#)

Riksens ständers konstitutionsutskott äge att äska de protokoll, som uti statsrådet blifvit förde, utom dem, som angå ministeriella ärenden och kommandomål, hvilka endast i det, som rör allmänt kända och af utskottet uppgifna händelser, må kunna fordras.

§106.[\[redigera\]](#)

Finner utskottet af dessa protokoll, att någon statsminister, statsråd, hofkansler, statssekreterare eller annan ledamot af statsrådet eller den embetsman, som i kommandomål konungen råd gifvit, uppenbarligen handlat emot denna regeringsforms tydliga föreskrift eller tillstyrkt någon öfverträdelse deraf och af andra rikets gällande lagar eller underlåtit att göra föreställningar emot sådana öfverträdelser eller dem vållat och befrämjat genom uppsåtligt fördöljande af någon upplysning, då äge konstitutionsutskottet att ställa en sådan under tilltal af justitieombudsmannen inför riks rätten, hvaruti i stället för statsråd fyra de äldste justitieråd, tvenne af frälse och tvenne af ofrälse stånd, i dessa fall komma att säte taga, och gånge härmed som i 101 och 102 §§ om tilltal emot högsta domstolen föreskrifves. Då statsrådets ledamöter eller konungens rådgifvare i kommandomål finnas hafva, på sätt ofvanberördt är, gjort sig till ansvar skyldige, döme dem riks rätten efter allmän lag och den särskilda författning, som till bestämmande af sådant ansvar utaf konungen och riksens ständer fastställd varder.

§107.[\[redigera\]](#)

Skulle konstitutionsutskottet anmärka, att statsrådets ledamöter samfäldt eller en eller flere af dem, uti deras rådslag om allmänna mått och steg icke iakttagit rikets sannskyldiga nytta, eller att någon statssekreterare icke med oväld, nit, skicklighet och drift sitt förtroendeembete utöfvat, äge då utskottet att sådant tillkännagifva för riksens ständer, hvilka, om de finna rikets väl det kräfv, kunna hos konungen skriftligen anmäla deras önskan, att han ville ur statsrådet och ifrån embetet skilja den eller dem, emot hvilka anmärkning blifvit gjord.

Frågor uti detta ämne kunna i riksens ständers plena väckas och af andra riksens ständers utskott än konstitutionsutskottet hos stånden andragas, men icke af riksens ständer afgöras förr, än sistnämnda utskott deröfver blifvit hört. Under riksens ständers öfverläggningar derom skola icke konungens beslut uti mål, som röra enskilde personers eller korporationers rättigheter och angelägenheter kunna ens nämnas, ännu mindre någon riksens ständers pröfning underställas.

§108.[\[redigera\]](#)

Till tryckfrihetens vård skola riksens ständer vid hvarje riksdag förordna sex för kunskaper och lärdom kände män jemte justitieombudsmannen, som bland dem före ordet. Desse kommitterade, af hvilka två, utom justitieombudsmannen, skola vara lagfarne, äge sådan befattning att, i händelse någon författare eller boktryckare innan tryckningen, sjelf öfverlämnar dem en skrift och begär deras yttrande, huruvida åtal derå efter tryckfrihetslagen, kan äga rum, skola justitieombudsmannen och minst trenne kommitterade, hvaraf en lagfaren, ett sådant yttrande skriftligen afgifva. Förklara de deruti, att skriften må tryckas, vare då både författare och boktryckare från allt ansvar frie, och ligge det å kommitterade. Desse kommitterade skola väljas af riksens ständer genom sex af hvarje stånd utsedde elektor, som röste samfäldt och icke ståndsvi. Afgår emellan riksdagarne någon af de kommitterade, välje de öfrige en behörig man att det lediga rummet intaga.

§109.[\[redigera\]](#)

Ej må riksdag längre räcka än trenne månader från den dag, då konungen låtit om statsverkets tillstånd och behof riksens ständer eller deras statsutskott underrätta. Skulle likväl vid nämnda tids förlopp riksens ständer ännu icke hafva riksdagsärendene afgjort, anmäle det hos konungen och äske att riksdagen måtte fortfara någon viss tid af högst en månad

derefter, hvilket konungen ej äge magt att vägra eller förhindra. Der så oförmodadt hända skulle, att vid den sålunda förlängda tidens utgång riksens ständer icke hade staten reglerat eller någon ny bevilning till bestämdt belopp sig åtagit, då skall konungen kunna riksens ständer åtskilja, och fortfare den förra bevillningen intill nästa riksdag. Är åter bevillningens hela belopp bestämdt, men riksens ständer icke om fördelningen deraf ense, då skola, efter den fastställda bevillningssummans förhållande till den, som vid föregående riksdag blifvit fördelad, de i den sista bevillningsförordningen stagade artiklar jämlikt ökas eller minskas, och uppdrage riksens ständer deras fullmäktige i banken och riksgäldskontoret att en ny bevillningsförordning på sådan grund uppgöra och utfärda.

§110.[redigera]

Ingen riksdagsman må kunna under tilltal ställas eller sin frihet beröfvas för dess gärningar och yttranden uti riksständen eller något riksens ständers utskott, utan att det stånd, till hvilket han hörer, sådant tillåt genom ett uttryckligt beslut, deruti fem sjättedelar af ståndets vid omröstningen in pleno tillstädesvarande ledamöter instämt. Ej heller skall någon riksdagsman kunna förvisas från den ort, der riksdag hålles. Skulle någon enskild man eller någon kår, militär eller civil, eller ock någon menighet, af hvad namn den vara må, antingen af egen drift eller med anledning af befallning, försöka att våldföra riksens ständer eller deras utskott eller någon enskild riksdagsman, eller störa friheten i deras öfverläggningar och beslut, vare sådant ansedt som förräderi, och ankomme på riksens ständer att slika förbrytelser i laga ordning beifra låta.

§111.[redigera]

Blifver någon riksdagsman under påstående riksdag eller under resor till och ifrån riksdagen med ord eller gerningar ofredad, sedan han tillkännagifvit, att han i sådant ärende stadd är, då skall sådant såsom edsöresbrott anses och straffas.

§112.[redigera]

Uti riksdagsmannavalen må icke någon embets- och tjensteman med sin embetsmyndighet obehörigen verka. Gör någon det, miste sysslan.

§113.[redigera]

Taxeringsmän, som riksens ständer bevillnings föreskrifter å deras vägnar tillämpa, skola ej för debitering eller taxering kunna till något ansvar ställas.

§114.[redigera]

Konungen låte samtliga riksens ständer deras privilegier, förmåner, rättigheter och friheter åtnjuta; beroende det på samtliga riksståndens öfverenskommelse och konungens bifall att låta dem undergå de förändringar och jemkningar, som rikets behof kunna fordra. Inga nya privilegier, ett riksstånd rörande, kunna utan konungens och alla riksståndens vetskap och samtycke utgifvas och meddelas.

Till yttermera visso hafve vi detta med våra namns underskrifvande och våra insegels undertryckande velat bestyrka, stadfästa och bekräfta, som skedde i Stockholm den sjätte dagen i junii månad år efter Kristi börd ett tusende åtta hundra och på det nionde.

På ridderskapets och adelns vägnar:	På prästeståndets vägnar:	På borgareståndets vägnar:	På bondeståndets vägnar:
M. ANKARSVÄRD	JAC. AX. LINDBLOM	H. N. SCHWAN	LARS OLSSON
h.t. landtmarskalk	Taleman	h.t. taleman	n.v. taleman
(L.S.)	(L.S.)	(L.S.)	(L.S.)

Detta allt, som föreskrivet står, vele vi ej allenast sjelfve för trygglig grundlag antaga: utan bjude och befalle jämväl i nåder, att alla de, som oss och våre efterträdare, samt riket med huldhet, lydno och hörsamhet förbundne äro, böra denna regeringsform erkänna, iakttaga, efterlefva och hörsamma. Till yttermera visso hafve vi detta med egen hand underskrifvit och bekräftat, samt vårt kongl. insegel låtit veterligen hänga här nedan före, som skedde, i vår residensstad Stockholm, den sjätte dagen i junii månad, året efter vår Herres och Frälsare Jesu Christi börd det ett tusende åtta hundra och på det nionde.

CARL
(L.S.)